

§ 141 Ställningstagande om erbjudandet till Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län om att förvärva en tredjedel av aktierna i Bussgods i Norr AB – återremitterat ärende

Diarienummer: 23RS5103
Ärendeansvarig: Märta Molin
Handläggare: Henric Fuchs

Beslut:

Regionfullmäktige beslutar på regionstyrelsens förslag

att godkänna att Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län förvärvar en tredjedel av aktierna i Bussgods Norr AB till ett belopp av 1 229 000 kronor, värdering per den 1 januari 2023;

att godkänna att Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län som blivande delägare tillskjuter ett aktieägartillskott om 1 500 000 kronor till det gemensamma bussgodsbolaget Bussgods i Norr AB;

att godkänna att Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län som blivande ägare tecknar ett borgensåtagande om 1 500 000 kronor för checkkredit till det gemensamma bussgodsbolaget Bussgods i Norr AB; samt

att godkänna att Bussgods i Västernorrland AB likvideras.

Ärendebeskrivning

Bussgods i Norr AB, som ägs av Norrbotten (som äger en tredjedel av aktierna) och Västerbotten (som äger två tredjedelar av aktierna), har erbjudit Västernorrland att förvärva en tredjedel av bolagets aktier, totalt 150 aktier. Per den 1 januari 2023 uppgick värdet per aktie till 8 220 kronor, vilket skulle motsvara 1 229 000 kronor för totalt 150 aktier. Det aktuella värdet per aktie avgörs vid själva köptillfället och köpeskillingen kan därför komma stiga eller sjunka i jämförelse med värdet per den 1 januari 2023.

Erbjudandet är framställt till Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län. I enlighet med förbundets styrande dokument (förbundsordningen, § 15) får inte förbundet förvärva aktier eller gå i borgen utan medlemmarnas godkännande, varför länets sju kommuner och Region Västernorrland behöver fatta likalydande beslut för att affären ska kunna genomföras.

Ordförandens sign	Justerandens sign	Exp den	Utdragsbestyrkande
			

Tid för att bereda ärendet har varit knapp då det väcktes internt den 17 april 2023. Från dess har förvaltningen Regional utveckling eftersökt och sammanställt handlingar för att kunna bereda ärendet på ett rimligt sätt, utifrån förutsättningarna.

Bakgrund

Historiskt har Bussgods funnits i flertalet av landets län. Sedan millennieskiftet och framåt har dock flertalet län valt att lägga ned eller avyttra sin Bussgodsverksamhet från det offentliga till det privata och idag återfinns, oss veterligen, bara regionala Bussgodsbolag på Gotland, i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland.

Anledningarna till att övriga län valt att lägga ned eller avyttra sin Bussgodsverksamhet har varierat men några återkommande skäl som uppgivits har varit att bussgodsverksamhet inte bedömts vara förenlig med modern och snabb kollektivtrafik eller att den privata marknaden har utvecklats och fyllt det tomrum som Bussgods historiskt haft till uppgift att fylla i länet. Även vikande efterfrågan och lönsamhet i kombination med en stark tillväxt i den privata.

Länets invånare har god tillgänglighet till paketombud

Rambolls kartläggning från 2021 beskrev att länsbefolkningens tillgänglighet till paketombud i Västernorrland överlag var god men att cirka 1 400 personer hade bättre tillgänglighet till Bussgods än till andra operatörers paketombud. I kartläggningen identifierades också att det i huvudsak var en handfull områden i kommunerna Sollefteå, Ånge och Örnsköldsvik där tillgängligheten till Bussgods var bättre än alternativen. Det gällde bland andra områdena kring Flärke, Nyliden, Skorped, Undrom och Överturingen.

Bussgods i Norr AB:s förutsättningar för att sälja aktier till Västernorrland

I Bussgods i Västernorrland AB:s (BVAB) presentation från 20 januari 2023 formuleras och återges Bussgods i Norr AB:s (BNAB) krav och önskemål för att kommunalförbundet ska ges möjlighet att bli delägare i bolaget (s.8).

BNAB ställer krav på att ett antal fordon som korsar en kommungräns utrustas så att de kan föra pallgods samt att kommunalförbundet planerar busstrafiken så att man tar hänsyn till hanteringen av gods inom ramen för planeringen av persontrafik. Totalt bedömer BNAB att det kan handla om 7-13 fordon som behöver kunna föra pallgods. Vidare önskar BNAB att kommunalförbundet utreder linjetrafik med gods kapacitet på sträckan Sundsvall-Örnsköldsvik-Umeå, en trafik som inte finns idag. Det ska tilläggas att bolaget ger uttryck för att trafiken inte ska behöva vara godsförande på under rusningstrafik, vilket beskrivs ha fallit väl ut i Västerbotten.

BNAB kräver att få löpande insyn och delaktighet i trafikplaneringsfrågor och erbjuder i gengäld att förbundet ska beredas möjlighet att delta vid bolagets interna möten på motsvarande sätt. Bolaget ställer också krav på att förbundet ska utse ledamöter till bolagets styrelse med goda kunskaper om trafikplanering.

Ordförandens sign

Justerandens sign

Exp den

Utdragsbestyrkande

Förvaltningen Regional utvecklings bedömning

Förvaltningen Regional utveckling har berett ärendet om bildande av gemensamt bussgodsbolag i de fyra nordligaste länen tillsammans med regionledningsförvaltningens funktioner ekonomi och juridik. Utgångspunkten för Region Västernorrland och förvaltningen är att alltid söka samarbeten och samverka med andra när det kan gynna vårt uppdrag och våra invånare, inte minst med våra grannar i norr. Bussgods i Norr AB förefaller vara ett välskött bolag med en tydlig funktion och utgångspunkt i de behov och brister som finns kopplade till paket- och godstransporter i landets två nordligaste regioner. Vidare utvärderar inte förvaltningen de enskilda Bussgodsbolagen utan försöker i första hand bedöma godsets påverkan på persontrafiken och i andra hand försöka förstå det faktiska behovet av komplement till den privata gods- och paketmarknaden i länets olika delar och områden.

Det finns områden i Västernorrland, framför allt utanför de mer trafikerade vägstråken, som har en varierande och ibland bristande tillgång till samhällsservice vilket kan vara ett hinder, inte minst för små och medelstora företag på landsbygden men även för de boende. Rambolls kartläggning visar dock att tillgängligheten till paketombud i Västernorrland är god, inte minst i förhållande till annan privat eller samhällsorganiserad service. Vidare kan det konstateras att landets regioner inte har i uppdrag att tillgodose post-, paket- eller godsleveranser och att staten i första hand borde ta ett större ansvar, kanske genom Post- och telestyrelsen (PTS)?

Den regionala kollektivtrafikens primära syfte och funktion är att tillgodose resenärernas behov av arbetspendling eller annat vardagsresande och som med hänsyn till sitt faktiska nyttjande tillgodoser ett sådant behov (lag 2010:1065 om kollektivtrafik, 1 kap., 6 §).

Förvaltningens samlade bedömning baseras primärt på att värna och freda den regionala kollektivtrafiken från andra verksamheter och inslag som kan påverka förutsättningarna för att utföra grunduppdraget och i förlängningen invånarna negativt. Förvaltningen föreslår därför att kommunalförbundet, som presumtiv delägare i Bussgods i Norr AB, bör föreslå att delar av erbjudandet omförhandlas på ett sådant sätt att förutsättningarna för grunduppdraget för den regionala kollektivtrafiken inte låses fast eller påverkas negativt, alternativt välja avstå från erbjudandet i sin helhet.

Att bedriva person- och godstrafik i samma verksamhet bedöms kunna leda till bland annat kvalitetsmässiga och ekonomiska utmaningar för den redan ansträngda kollektivtrafiken, dessutom över mycket lång tid. Kommunalförbundet avser upphandla den regionala kollektivtrafiken för perioden 2027–2037 vilket medför lika långsiktiga ekonomiska och kanske även planeringsmässiga åtaganden för en godsförande busstrafik i Västernorrland. Med nuvarande fördelning av ekonomiskt

Ordförandens sign

Justerandens sign

Exp den

Utdragsbestyrkande

ansvar mellan länets sju kommuner och regionen riskerar Bussgods i Norr AB:s erbjudande och krav dessutom att öka de trafik kostnader som regionen ansvarar för helt eller delvis, exempelvis kommun- och regionöverskridande busstrafik.

Bussgods i Norr ställer krav på att vissa fordon ska vara utrustade med godsutrymmen vilket är kostnadsdrivande på de linjer som Region Västernorrland finansierar helt eller delvis. I tillägg föreslår Bussgods i Norr AB att sträckan Sundsvall-Örnsköldsvik-Umeå bör utredas för godsförande linjetrafik. Inför starten av Norrtågstrafiken fanns linje 10 och 100 på den aktuella sträckan för att bygga en marknad, varför fordonen hade samma grafiska profil som regiontågen. I och med regiontågtrafikens införande 2010–2012 avvecklades linje 10 medan linje 100 övergick i privat regi och drivs sedan ungefär 10 år tillbaka kommersiellt av bolaget Y-buss.

Kommunalförbundet har i samråd med länets kommuner och regionen och under en längre tid lagt ned stora resurser på att ta fram ett förslag till ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrland och i remissutgåvan till program tog förbundet tydlig ställning i Bussgodsfrågan:

”Bussutformning, linjesträckning och tidtabell kommer inte att anpassas för godshantering” (s.24).

I förslagen till styrande dokument för Bussgods i Norr AB anges att godstransporterna ska bedrivas på persontrafikens villkor (bolagsordning, § 3). Kollektivtrafiken i Västernorrland, och ytterst invånarna, skulle tjäna på att buss- och tågtrafikens ankomster och avgångar matchar ännu bättre än idag. Det finns risk att tidtabeller och omlopp kommer behöva anpassas för godsleveranser.

Vidare föreslås det i de styrande dokumenten att ekonomiska risker och åtaganden ska fördelas solidariskt och i relation till aktieinnehavet (en tredjedel per län) i stället för i relation till var ett underskott uppstått. Detsamma gäller borgensåtagandet. Bussgods i Norr AB föreslås också få uppta lån eller ställa säkerheter.

Ärendet väcktes internt på regionen den 17 april 2023 bland annat med hänvisning till Örnsköldsviks kommunstyrelsens beslut i frågan (5 oktober 2022) samt Bussgods i Västernorrland AB:s presentation från 20 januari 2023.

Förvaltningen sökte kontakt med företrädare för och ägare av Bussgods i Norr AB (som erbjudande part) och Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (som presumtiv delägare) i ett tidigt skede med syfte att samla information och underlag till beredningen av ärendet. Förvaltningen har haft löpande dialog med och stöd från Bussgods i Norr AB och från Länstrafiken i Västerbotten AB.

Ordförandens sign

Justerandens sign

Exp den

Utdragsbestyrkande

Beslutsunderlag

- 1: Aktieägaravtal Bussgods i Norr AB - utkast 3 ägare, **bilaga 29**
- 2: Bolagsordning Bussgods i Norr AB -utkast 3 ägare, **bilaga 30**
- 3: Ägardirektiv Bussgods i Norr AB -utkast 3 ägare, **bilaga 31**
- 4: Aktieöverlåtelseavtal Bussgods i Norr AB - utkast Västernorrland, **bilaga 32**
- 5: Presentation 20 jan 2023 BGN-BGVN, **bilaga 33**
- 6: PM Kartläggning paketombud Västernorrland fördjupning Bussgods, **bilaga 34**
- 7: Årsredovisning Bussgods i Norr AB 2022, **bilaga 35**
- 8: Revisionsberättelse Bussgods i Norr AB 2022, **bilaga 36**
- 9: Substansvärdering 20221231 Bussgods i Norr AB, **bilaga 37**
10. Protokollsutdrag Regionala utvecklingsnämnden den 11 maj 2023, § 129, **bilaga 38**
11. Protokollsutdrag Regionfullmäktige den 20–21 juni 2023, § 112, **bilaga 39**

Beredning

- Regionala utvecklingsnämnden den 11 maj 2023, § 129
Finansutskottet den 31 maj 2023, § 142
Regionstyrelsen den 7 juni 2023, § 181
Ärendet återremitterades vid Regionfullmäktige den 20–21 juni 2023, § 112, i form av minoritetsåterremiss.
Regionstyrelsen den 31 augusti 2023, § 213

Yrkanden

Glenn Nordlund (S), Sara Nylund (S), Patrik Gustavsson (M), Jonny Lundin (C) och Lars-Gunnar Hultin (V) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Robert Thunfors (SJVP), Angela Bodin (SJVP), Erik Thunefors (SD), Bengt Sörlin (SD), och Henrik Sendelbach (KD) yrkar avslag till regionstyrelsens förslag.

I detta ärende yttrar sig även Caroline Nordgren (SJVP) och Hans-Erik Beck (M).

Propositionsordning

Ordförande ställer regionstyrelsens förslag och Henrik Sendelbach (KD) m fl:s avslagsyrkande under proposition, vilket godkänns, och finner att, regionstyrelsens förslag bifalles, då votering begärs.

Votering

Följande propositionsordning läses upp: den som tillstyrker regionstyrelsens förslag röstar ja, den som avslår detsamma röstar nej.

Vid omröstning avges 44 ja-röster och 27 nej-röster.

Ordförandens sign	Justerandens sign	Exp den	Utdragsbestyrkande
			

Följande röstar ja:

Erik Andersson (S), Anna Frisk (S), Hans Backlund (S), Elina Backlund Arab (S), Tobias Eriksson Ehlin (S), Jan-Olov Häggström (S), Torgny Jarl (S), Birgith Johansson (S), Roger Johansson (S), Robert Kuusikko (S), Susanne Lindahl (S), Anette Lövgren (S), Krister McCarthy (S), Kristina Nilsson (S), Christina Nordenö (S), Glenn Nordlund (S), Åke Nylén (S), Sara Nylund (S), Siw Sachs (S), Lena Sjöberg (S), Gudrun Sjödin (S), Arianne Sundman (S), Magnus Wester (S), Lars Åström (S), Oskar Andersson (M), Hans-Erik Beck (M), Eva Bergström Edström (M), Anna Dzikowska-Zasadowska (M), Patrik Gustavsson (M), Viktoria Jansson (M), Håkan Svensson (M), Carl L Thunberg (M), Johanna Zidén (M), Kjell Bergkvist (C), Fredrik Granholm (C), Sanna Jonsson (C), Christina Lindberg (C), Jonny Lundin (C), Magnus Svensson (C), Inger Fängström (V), Marie Hansson (V), Lars-Gunnar Hultin (V), Nina Orefjärd (V), Jonas Sjödin (V).

Följande röstar nej:

Else Ammor (SJVP), Angela Bodin (SJVP), Sasha Alexander Cavic (SJVP), Annica Engström (SJVP), Sandra Formgren (SJVP), David Forslund (SJVP), Per Gybo (SJVP), Lina Lindman (SJVP), Pia Lundin (SJVP), Caroline Nordgren (SJVP), Daniel Nydahl (SJVP), Mattias Rösberg (SJVP), Isabelle Tejbo (SJVP), Robert Thunfors (SJVP), Katarina Blixt (SD), Mats Hellhoff (SD), Tommy Nilsson (SD), Dan Rasmusson (SD), Kevin Sahlin (SD), Erica Stenberg (SD), Bengt Sörlin (SD), Erik Thunefors (SD), Emir Özcelik (SD), Maria Borgehammar (KD), Daniel Ekdahl (KD), Joachim Jonsson (KD), Henrik Sendelbach (KD).

Ordförande finner efter genomförd votering att regionstyrelsens förslag bifalles.

Reservation

Mats Hellhoff (SD), Erik Thunefors (SD), Tommy Nilsson (SD), Erica Stenberg (SD), Bengt Sörlin (SD), Dan Rasmusson (SD), Katarina Blixt (SD), Kevin Sahlin (SD), Emir Özcelik (SD), Maria Borgehammar (KD), Henrik Sendelbach (KD), Daniel Ekdahl (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Reservation

Per Gybo (SJVP), Isabelle Tejbo (SJVP), Mattias Rösberg (SJVP), Robert Thunfors (SJVP), Annica Engström (SJVP), Pia Lundin (SJVP), Else Ammor (SJVP), Sasha Alexander Cavic (SJVP), David Forslund (SJVP), Lina Lindman (SJVP), Caroline Nordgren (SJVP), Angela Bodin (SJVP), Daniel Nydahl (SJVP), Sandra Formgren (SJVP), reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande:

”Vi är av princip mot att regioner och kommuner bedriver en godsverksamhet som Bussgods som står i direkt konkurrens mot en väl fungerande gods- och logistikmarknad. Bussgods är ingen kommunal kärnverksamhet. Region Västernorrland borde säga nej till ett samgående och att Bussgods i Västernorrland AB ska likvideras. I samband med detta borde regionen också ha klargjort för de andra gäarna i kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland att

Ordförandens sign

Justerandens sign

Exp den

Utdragsbestyrkande

Region Västernorrland inte avser, att på något sätt, underskottstäckta Bussgods i Västernorrland AB i form av aktieägartillskott, lån eller andra stöd om någon annan medlem i kommunalförbundet inte vill att Bussgods i Västernorrland ska likvideras. Slutligen kan man konstatera att den minoritetsåterremissen i regionfullmäktige inte har blivit besvarad i alla delar. Exempelvis frågan om lagligheten om en fusion av Bussgods i Västernorrland AB är förenlig med den kommunala kompetensen. ”

Delges

Bussgods i Norr AB

Bussgods i Västernorrland AB

Länets sju kommuner

Länstrafiken Västerbotten AB

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Region Norrbotten

Ordförandens sign

Justerandens sign

Exp den

Utdragsbestyrkande